

գումարներն տալիս մասնաւոր անձանց
ի շահեցողութիւն:

ԱՆՈՒՔԱՆՈՒՄ ԳՐՈՒՄ ԵՆ «Կա-
կաթ» լրագրին. «Այսինքն 7-ին կայա-
ցաւ Անտարակարի ապագայ ինքնա-
վարութեան ներկայացուցիչ ձայնա-
ւորները ընտրութիւնը: 46 հոգուց
ընտրուած են 15 հոգի, ըստ ըն-
տրուածները հայեր են:

ՁԵՊԱՄ կայարանից (Կովկ. կը-
կաթ.) ԳՐՈՒՄ ԵՆ «Նով. Օրդը. Վ. ին.
Սեպտեմբրի գրիչը ընտրութիւնը մի-
ջեցին վճարի կատարութեան մէջ:
Հանապաճ տանուէրն ունիլը և երբ
ոտովանութիւնը և դատարանական
պրիւստովը ցանկացան գրիչ և տ-
նտերի բռնի նրանց տները՝ տա-
նուէրն ունիլը վճարելու նպատա-
կով, գրիչը ընտրութեան: Այդ
գործում աւելի ջիւղ ընդգրկուեցին
ցոյց տուին գրիչը կանաչը, որոնք
ցոյց տուին էին. «չենք կամենում նրան»:
Գրիչը ընտրութեան գործը
ընկելով է:

ԳՆԻԹԹ ԹԱՄԱՐԱՅԵՆԻ ԿՏԱՎՐ

Մեր ընթերցողները յիշում են, որ
1891 թուականից տեղւոյ դատարաննե-
րում ընկելով էր մի շատ նշանաւոր գործ՝
այլ տիկին Գարեհ Թամազեանի մի-
կողմից և միւս կողմից իշխանուհի Սա-
լոմէ Երկայնաբարդի Արդիթեանի և
անուանական Գուրգենի միջև:
Մտաբերներ այդ գործի գլխաւոր կողմ-
երը: 1899 թուականին վախճանեցաւ
Թիֆլիզի յայտնի դատաւոր Գուրգեն
Թամազեանը, թողնելով կտակ,
որի մէջ, ի մէջի այլոց, յիշատակուե-
լով էր իւր միակ արու որդի Նիկողայոսին
այլ ի պահստաւ պահուստական բանը
250,000 ռ. այն պայմանաւ, որ դա-
մագույնը մնայ յայտնաւ անշարժ, իսկ
տոկոսները վաղից Նիկողայոսը, նրա մա-
հից յետոյ իւր որդիները, իսկ երբ նա
մեռնի անգամ, տոկոսները վաղից ի
միւր միակ ժառանգները և սոցանից էլ
միայն նուազ, որոնք ամուսնացած կը
լինին հայադուաններին հետ: 1891
թ. վախճանեցաւ Նիկ. Թամազեանը,
Թողնելով կտակ, որով 250,000 ռ. տա-
կաւորուեց, սեպտեմբր 1899-ին Գու-
րգեն Թամազեանի անիմը (տարեկան
10,000 ռ.) և մի մասն էլ Մոսկուայի
սահայարանին, որտեղից պիտի թողնէ
ամուսնական անդրադարձութիւնը
ժողովուրդի արդիւնքը: Գուրգենի
ժառանգութեան կամրի: Վերջինիս գուտը
իշխանուհի Սալոմէ Արդիթեանը և եր-
բուրդ դատարան հանգանակ իշխանուհի

Նատալիա Թամազեանի թոռները՝ պ. պ.
Գուրգենի և Նիկ. Թամազեանի ընդ-
գեմ յիշակաւ կտակի: Յիկին Թամազեանի
հաւատարմութեանը անգանակութիւն
որ Նիկ. Թամազեանի ստանալով հօր
ժառանգութիւնը, դարձաւ նրա տէրը և
այդ ժառանգութիւնը նոր իւր կամրով
գրեց բանը 240,000 ռ., հետեւեալ
հօր կտակը նրա համար նշանակութիւն
չունի և նա կատարեալ իրաւունք ունի
կտակելու դրամագլխի տոկոսները ու
որ կամենար, Թիֆլիզի դատարանական
պալատն ապօրինի համարեց Նիկ. Թա-
մազեանի կտակը, և վճարեցին տնտե-
հատուց այդ վճարը:

Այժմ մենք լսում ենք, որ իշխանուհի
Արդիթեանը և պ. պ. Գուրգենի ընդ-
գեմ յիշակաւ կտակի: Յիկին Թամազեանի
հաւատարմութեանը անգանակութիւն
որ Նիկ. Թամազեանի ստանալով հօր
ժառանգութիւնը, դարձաւ նրա տէրը և
այդ ժառանգութիւնը նոր իւր կամրով
գրեց բանը 240,000 ռ., հետեւեալ
հօր կտակը նրա համար նշանակութիւն
չունի և նա կատարեալ իրաւունք ունի
կտակելու դրամագլխի տոկոսները ու
որ կամենար, Թիֆլիզի դատարանական
պալատն ապօրինի համարեց Նիկ. Թա-
մազեանի կտակը, և վճարեցին տնտե-
հատուց այդ վճարը:

ԳԻԹԹԱՎԱՆԻՑ, (Չամ. Գ.) 8 ապրիլի.
(Թողմակցութիւն Արձագանքի)

Ի նկատի ունենալով գաւառիս գրե-
թէ բոլոր գիւղական եկեղեցիական ար-
հիւրների տակաւութիւնը և նրանց ու-
նեցած խոշոր գումարների անունները՝
տակաւայ գործունեում է մարդ, կըր հարկ
է լինում այս մասին մտածել: Փողի հ-
րին երեցիկները երբեք չեն տեսնում.
այլ դրա իտիւրէն ամեն մէկ երեցիկի
յանձնում է իւր յաջորդին մուրհակների
անպղին կապոցները:

Այսպէս ուրեմն եկեղեցական գումար-
ներ պիտի հատկանալ ինքն չեն սխա-
լում թողնել կտակներ: Որքան մեզ յայտ-
նի է, ոչ մի մարդ չի կամենում ինչպէս
հարկի է վճարել իւր պարտքը եկեղե-
ցուն:

Պատահում է՝ պարտապանը մեռնում
է՝ կամ անժառանգ, տանց նիւթական
կարգութեան, կամ թողնելով որդի
առանց կտոր հացի, և պարտական ու-
րիչ մասնաւոր անձանց: Եւ Գէ՛հ հիմա
թող առաջ զայ երեցիկներ և իրքե՛ն,
թէ ինչպէս է եկեղեցական գումարը զա-
րացնում: Հերթը դու մասնաւորներին
է: Վերջիններս ինչ տակ կուզէ, այն էլ
գիւղերում, սեպտեմբր 1899-ին ընդ-
հանգութեան համար չեն մտածիլ Ե-
րեցիկներ էլ ի հարկէ չի գիւղից ալ ինչ
կամ այնից չի հարկէ, ինչն էլ զայ տարի
լըյանձնի միւսին մուրհակների այնպէ՛ս
ինչպէս տապել է իւր նախորդից, բա-
ւական է, որ կարողացել է ամբողջա-
պէս պահել մուրհակները... Եկեղեցի-
ներէ էլ չի կարողանում ձեռք բերել
այն գումարը, որ պատկանում է իրան:
Եկեղեցիները խալիւ, գրկում բարե-

գալութիւնը, իսկ նրանց փողերն ու-
տում են մասնաւոր մարդիկ:

Մեր թիմի բոլոր գիւղական եկեղե-
ցական գումարներն այդ վիճակին են
նիւթակում, ուստի և տարեցտարի ա-
ւելանալու տեղ պակասում են: Համայն-
ներն էլ տեսնելով, որ իրանց տուրքերը
եկեղեցական բարեգալութիւններ չեն ծա-
ւայում, շատ իրաւացի կերպով չեն ու-
զում գանազան նուիրարութիւններով
եկեղեցուն օգնել:

Լ. Վ.
ԶԱՅԱՆ, 23 ապրիլի.
(Թողմակցութիւն Արձագանքի)

Կապած չկայ, որ իւրարանչիւր գիւղ
անմիջական սերտ յարաբերութիւն ունե-
ցնելու արդիւնքն անմիջական հարաբ-
րանց անօրինակ կանոններ է իրաւունք
և իրաւունք, իսկ ամեն օրինակ անօրինակ
յանցիկների կողմից ինչ հաւանքում
են թողնալու հիւրանոցները: Հէ՛ր, գալիս
չեն Մատուլի տալիս—գիտե՛ք և ա-
պա խաբարէ, ինչպէս զինեալները՝ բա-
կան են թողնալու, որ և տեսնում է
մի բանի գիւղերին...
Հարցնելով վերաբերող գիւղացուցի,
թէ ինչպիսի մի նշանակութիւն կայ. նա
անշուշտ թողնալու կը կարծեն, թէ
այս ինչ բերք այսքան տարւաւ, այն ինչ
պաշտօնական այսքան հարկը տանել
տուց, այն ինչ տեղ շարունակ երեք
գիւղեր են խաղացել և այլն, ի հարկէ
ինչ մասին որ լսել է, այն է պատմում...
Իրանք էլ գրեցին են միւս գաւառա-
կան քաղաքներից իրանց քաղաքի յա-
մայր և անհ մտադրուել են մի թիւիչ
գործի: Թիւիչը երեք ատու, որովհետեւ
յուստիւրոպիան նպատակ ունի իւր
կարգ և կարեւոր գործերը թողնել, եր-
կորդականի պաշտը են բռնել:

Մայիսի մէկին Ղազարեան ձիարշաւ
է ինչու. մենք հաւանք ենք, որ գոր-
ծի հեղինակներն զրդել է ճիւղական
իմաստը, այն բարեբաւ արդիւնքի ինչ,
որ ունի զայնպէս, այլ այդ որդի են լոյ
զուարճութեան նպատակով...
Եւ այդ գաւառական ինտելիգենցիան
փոխական ժողովրդական տառնորդու-
ղից կը բարձրանալ և լուսաւորութիւն
ընդհանուր իւր բռնած ճանապարհո-
վը և ստանալ իւր օրինակով տանում է
նրան զէպը միւլուլու և աղիտութիւն...

Հայոց եկե-ծական և մի արարում
կան մի-գաւառի գործերից տաւել
ոչ մի բան չէր գտնի, որտեղ նպատակին
քաղաքի լուսաւորութիւնը: Տարիներ կանց-
նին առանց մի օրէն ներկայացման,
առանց որեւէ հանդիսի. չաւիք գրադա-
րան, չաւիք ընթերցարան, չաւիք և մո-
ղովարան, ուր կարելի լինէր մտքի
փոխանակութիւն կատարել և ապա ժա-
մանակ զուր ժամաւաճառ չլինել:

Հետաքրքիր ընթերցողին անշուշտ կը
հարցնի՝ ապա ինչով են գրադարանը քա-
ղաքի հայ, ուստ և թուրք ժողովուրդները՝
այսպէս անտանուած ինտելիգենցիան դատա-
կարող, որեւի նորա պարտք են նրա
տանը:—ճէ, նրանք լաւ ժամանակ են
անցկացնում (եթէ միայն կարելի է լաւ
տան):

Անըկապ կարծիք ենք տալ որ թըր-
թական Կովկասի ճիւղ են քաղաքում
անշուշտ երկրպագուներ չունի, որչափ
որ Ղազարեան: Թողմակցութիւն ոչ որ իտ
չէ միւսը՝ միայն ամենաարագը պաշտո-
նային միջոց և իսկին ժողովուրդը սիրով
են ընդունում թողմակցութիւն հրաւերը. ա-
նըկապում շարունակ մի քանի օր ու գի-
շեր միմեանք կը լինան սեղանին, ձեռն-
ձեռն պարտեցնելով հարեւորներ և հաղա-
րներ...
Մենք Ղազարի «հիստորիկոգիայի»
կենտրոն, անհ և նրանց յաւաքագում-
նութիւնը...

Քաղաքի մէջտեղը գտնուում է մի
գրաստանայ պալի, ի հարկէ բիւրոյի
չնուրիւթեմը և մի խանութով, ուր մեծ
քանակութեամբ վաճառվում է խաղա-
թղթի կապոցները:

Բացի մասնաւոր անըկապ և բիւրո-
ղի չնուրիւթեմը Ղազարեանց կենտրոն
նշանաւոր տեղ է բռնում յայտնի Մա-
տուլի (Մատուլի) գիւղատունը:

Ղազարեանց կենտրոն լաւ ծանօթ
մի քանակ, այսպէս նկարագրել նը-
րանց անօրինակ կանոնները: Գի օրինի
ե-րեկներն, իսկ ամեն օրինակ անօրինակ
յանցիկների կողմից ինչ հաւանքում
են թողնալու հիւրանոցները: Հէ՛ր, գալիս
չեն Մատուլի տալիս—գիտե՛ք և ա-
պա խաբարէ, ինչպէս զինեալները՝ բա-
կան են թողնալու, որ և տեսնում է
մի բանի գիւղերին...
Հարցնելով վերաբերող գիւղացուցի,
թէ ինչպիսի մի նշանակութիւն կայ. նա
անշուշտ թողնալու կը կարծեն, թէ
այս ինչ բերք այսքան տարւաւ, այն ինչ
պաշտօնական այսքան հարկը տանել
տուց, այն ինչ տեղ շարունակ երեք
գիւղեր են խաղացել և այլն, ի հարկէ
ինչ մասին որ լսել է, այն է պատմում...

Իրանք էլ գրեցին են միւս գաւառա-
կան քաղաքներից իրանց քաղաքի յա-
մայր և անհ մտադրուել են մի թիւիչ
գործի: Թիւիչը երեք ատու, որովհետեւ
յուստիւրոպիան նպատակ ունի իւր
կարգ և կարեւոր գործերը թողնել, եր-
կորդականի պաշտը են բռնել:

Մայիսի մէկին Ղազարեան ձիարշաւ
է ինչու. մենք հաւանք ենք, որ գոր-
ծի հեղինակներն զրդել է ճիւղական
իմաստը, այն բարեբաւ արդիւնքի ինչ,
որ ունի զայնպէս, այլ այդ որդի են լոյ
զուարճութեան նպատակով...
Եւ այդ գաւառական ինտելիգենցիան
փոխական ժողովրդական տառնորդու-
ղից կը բարձրանալ և լուսաւորութիւն
ընդհանուր իւր բռնած ճանապարհո-
վը և ստանալ իւր օրինակով տանում է
նրան զէպը միւլուլու և աղիտութիւն...

Եւ այդ գաւառական ինտելիգենցիան
փոխական ժողովրդական տառնորդու-
ղից կը բարձրանալ և լուսաւորութիւն
ընդհանուր իւր բռնած ճանապարհո-
վը և ստանալ իւր օրինակով տանում է
նրան զէպը միւլուլու և աղիտութիւն...

Եթէ այս վիճակի մէջ լինի և այս
կենտրոն առաջնորդի Ղազարեան գաւա-
ռական քաղաքը՝ պարզ է եզրակացնել,
թէ արդիւնք տեղաւորութեան օգուտ մէջ կը
լինին թողումը նրան ստորագրեալ
գիւղերը...
Բեկկար:

ԱՆՈՒՔԱՆՈՒՄ ԳՐՈՒՄ ԵՆ «Կա-
կաթ» լրագրին. «Այսինքն 7-ին կայա-
ցաւ Անտարակարի ապագայ ինքնա-
վարութեան ներկայացուցիչ ձայնա-
ւորները ընտրութիւնը: 46 հոգուց
ընտրուած են 15 հոգի, ըստ ըն-
տրուածները հայեր են:

Մեր ընթերցողները յիշում են, որ
1891 թուականից տեղւոյ դատարաննե-
րում ընկելով էր մի շատ նշանաւոր գործ՝
այլ տիկին Գարեհ Թամազեանի մի-
կողմից և միւս կողմից իշխանուհի Սա-
լոմէ Երկայնաբարդի Արդիթեանի և
անուանական Գուրգենի միջև:
Մտաբերներ այդ գործի գլխաւոր կողմ-
երը: 1899 թուականին վախճանեցաւ
Թիֆլիզի յայտնի դատաւոր Գուրգեն
Թամազեանը, թողնելով կտակ,
որի մէջ, ի մէջի այլոց, յիշատակուե-
լով էր իւր միակ արու որդի Նիկողայոսին
այլ ի պահստաւ պահուստական բանը
250,000 ռ. այն պայմանաւ, որ դա-
մագույնը մնայ յայտնաւ անշարժ, իսկ
տոկոսները վաղից Նիկողայոսը, նրա մա-
հից յետոյ իւր որդիները, իսկ երբ նա
մեռնի անգամ, տոկոսները վաղից ի
միւր միակ ժառանգները և սոցանից էլ
միայն նուազ, որոնք ամուսնացած կը
լինին հայադուաններին հետ: 1891
թ. վախճանեցաւ Նիկ. Թամազեանը,
Թողնելով կտակ, որով 250,000 ռ. տա-
կաւորուեց, սեպտեմբր 1899-ին Գու-
րգեն Թամազեանի անիմը (տարեկան
10,000 ռ.) և մի մասն էլ Մոսկուայի
սահայարանին, որտեղից պիտի թողնէ
ամուսնական անդրադարձութիւնը
ժողովուրդի արդիւնքը: Գուրգենի
ժառանգութեան կամրի: Վերջինիս գուտը
իշխանուհի Սալոմէ Արդիթեանը և եր-
բուրդ դատարան հանգանակ իշխանուհի

Մեր ընթերցողները յիշում են, որ
1891 թուականից տեղւոյ դատարաննե-
րում ընկելով էր մի շատ նշանաւոր գործ՝
այլ տիկին Գարեհ Թամազեանի մի-
կողմից և միւս կողմից իշխանուհի Սա-
լոմէ Երկայնաբարդի Արդիթեանի և
անուանական Գուրգենի միջև:
Մտաբերներ այդ գործի գլխաւոր կողմ-
երը: 1899 թուականին վախճանեցաւ
Թիֆլիզի յայտնի դատաւոր Գուրգեն
Թամազեանը, թողնելով կտակ,
որի մէջ, ի մէջի այլոց, յիշատակուե-
լով էր իւր միակ արու որդի Նիկողայոսին
այլ ի պահստաւ պահուստական բանը
250,000 ռ. այն պայմանաւ, որ դա-
մագույնը մնայ յայտնաւ անշարժ, իսկ
տոկոսները վաղից Նիկողայոսը, նրա մա-
հից յետոյ իւր որդիները, իսկ երբ նա
մեռնի անգամ, տոկոսները վաղից ի
միւր միակ ժառանգները և սոցանից էլ
միայն նուազ, որոնք ամուսնացած կը
լինին հայադուաններին հետ: 1891
թ. վախճանեցաւ Նիկ. Թամազեանը,
Թողնելով կտակ, որով 250,000 ռ. տա-
կաւորուեց, սեպտեմբր 1899-ին Գու-
րգեն Թամազեանի անիմը (տարեկան
10,000 ռ.) և մի մասն էլ Մոսկուայի
սահայարանին, որտեղից պիտի թողնէ
ամուսնական անդրադարձութիւնը
ժողովուրդի արդիւնքը: Գուրգենի
ժառանգութեան կամրի: Վերջինիս գուտը
իշխանուհի Սալոմէ Արդիթեանը և եր-
բուրդ դատարան հանգանակ իշխանուհի

Մեր ընթերցողները յիշում են, որ
1891 թուականից տեղւոյ դատարաննե-
րում ընկելով էր մի շատ նշանաւոր գործ՝
այլ տիկին Գարեհ Թամազեանի մի-
կողմից և միւս կողմից իշխանուհի Սա-
լոմէ Երկայնաբարդի Արդիթեանի և
անուանական Գուրգենի միջև:
Մտաբերներ այդ գործի գլխաւոր կողմ-
երը: 1899 թուականին վախճանեցաւ
Թիֆլիզի յայտնի դատաւոր Գուրգեն
Թամազեանը, թողնելով կտակ,
որի մէջ, ի մէջի այլոց, յիշատակուե-
լով էր իւր միակ արու որդի Նիկողայոսին
այլ ի պահստաւ պահուստական բանը
250,000 ռ. այն պայմանաւ, որ դա-
մագույնը մնայ յայտնաւ անշարժ, իսկ
տոկոսները վաղից Նիկողայոսը, նրա մա-
հից յետոյ իւր որդիները, իսկ երբ նա
մեռնի անգամ, տոկոսները վաղից ի
միւր միակ ժառանգները և սոցանից էլ
միայն նուազ, որոնք ամուսնացած կը
լինին հայադուաններին հետ: 1891
թ. վախճանեցաւ Նիկ. Թամազեանը,
Թողնելով կտակ, որով 250,000 ռ. տա-
կաւորուեց, սեպտեմբր 1899-ին Գու-
րգեն Թամազեանի անիմը (տարեկան
10,000 ռ.) և մի մասն էլ Մոսկուայի
սահայարանին, որտեղից պիտի թողնէ
ամուսնական անդրադարձութիւնը
ժողովուրդի արդիւնքը: Գուրգենի
ժառանգութեան կամրի: Վերջինիս գուտը
իշխանուհի Սալոմէ Արդիթեանը և եր-
բուրդ դատարան հանգանակ իշխանուհի

Մեր ընթերցողները յիշում են, որ
1891 թուականից տեղւոյ դատարաննե-
րում ընկելով էր մի շատ նշանաւոր գործ՝
այլ տիկին Գարեհ Թամազեանի մի-
կողմից և միւս կողմից իշխանուհի Սա-
լոմէ Երկայնաբարդի Արդիթեանի և
անուանական Գուրգենի միջև:
Մտաբերներ այդ գործի գլխաւոր կողմ-
երը: 1899 թուականին վախճանեցաւ
Թիֆլիզի յայտնի դատաւոր Գուրգեն
Թամազեանը, թողնելով կտակ,
որի մէջ, ի մէջի այլոց, յիշատակուե-
լով էր իւր միակ արու որդի Նիկողայոսին
այլ ի պահստաւ պահուստական բանը
250,000 ռ. այն պայմանաւ, որ դա-
մագույնը մնայ յայտնաւ անշարժ, իսկ
տոկոսները վաղից Նիկողայոսը, նրա մա-
հից յետոյ իւր որդիները, իսկ երբ նա
մեռնի անգամ, տոկոսները վաղից ի
միւր միակ ժառանգները և սոցանից էլ
միայն նուազ, որոնք ամուսնացած կը
լինին հայադուաններին հետ: 1891
թ. վախճանեցաւ Նիկ. Թամազեանը,
Թողնելով կտակ, որով 250,000 ռ. տա-
կաւորուեց, սեպտեմբր 1899-ին Գու-
րգեն Թամազեանի անիմը (տարեկան
10,000 ռ.) և մի մասն էլ Մոսկուայի
սահայարանին, որտեղից պիտի թողնէ
ամուսնական անդրադարձութիւնը
ժողովուրդի արդիւնքը: Գուրգենի
ժառանգութեան կամրի: Վերջինիս գուտը
իշխանուհի Սալոմէ Արդիթեանը և եր-
բուրդ դատարան հանգանակ իշխանուհի

Մեր ընթերցողները յիշում են, որ
1891 թուականից տեղւոյ դատարաննե-
րում ընկելով էր մի շատ նշանաւոր գործ՝
այլ տիկին Գարեհ Թամազեանի մի-
կողմից և միւս կողմից իշխանուհի Սա-
լոմէ Երկայնաբարդի Արդիթեանի և
անուանական Գուրգենի միջև:
Մտաբերներ այդ գործի գլխաւոր կողմ-
երը: 1899 թուականին վախճանեցաւ
Թիֆլիզի յայտնի դատաւոր Գուրգեն
Թամազեանը, թողնելով կտակ,
որի մէջ, ի մէջի այլոց, յիշատակուե-
լով էր իւր միակ արու որդի Նիկողայոսին
այլ ի պահստաւ պահուստական բանը
250,000 ռ. այն պայմանաւ, որ դա-
մագույնը մնայ յայտնաւ անշարժ, իսկ
տոկոսները վաղից Նիկողայոսը, նրա մա-
հից յետոյ իւր որդիները, իսկ երբ նա
մեռնի անգամ, տոկոսները վաղից ի
միւր միակ ժառանգները և սոցանից էլ
միայն նուազ, որոնք ամուսնացած կը
լինին հայադուաններին հետ: 1891
թ. վախճանեցաւ Նիկ. Թամազեանը,
Թողնելով կտակ, որով 250,000 ռ. տա-
կաւորուեց, սեպտեմբր 1899-ին Գու-
րգեն Թամազեանի անիմը (տարեկան
10,000 ռ.) և մի մասն էլ Մոսկուայի
սահայարանին, որտեղից պիտի թողնէ
ամուսնական անդրադարձութիւնը
ժողովուրդի արդիւնքը: Գուրգենի
ժառանգութեան կամրի: Վերջինիս գուտը
իշխանուհի Սալոմէ Արդիթեանը և եր-
բուրդ դատարան հանգանակ իշխանուհի

յանձնել իրան իւր սուրը և ապա
մանէ ներս:

Իշխանը հնազանդութեանը գգույ

Գործուն որ բացվում է՝ թէ բազմա-
քան մէջ և թէ զիւրեքում՝ բազմաթիւ
զաղթականներն են երևում. տեղոր, օտա-
բորիկ, անօթի ծառաւ, թափառում են
Աստուծո անմայր աշխարհում, որտեղ
թաշտը բուն ունի, գաղանդ որք, բայց
այդ ժողովուրդը տեղ չունի. սակայն
մեր է թաշտաւում այդ ժողովուրդը...
հայ աշխարհի այդ ժողովուրդը... և
կրկին դառնալով իւր հայրենիքը, եթէ նը-
բան սերունդ է... Բայց ի՞նչ եմ ասում,
անտարբեր, զգացմունքները բթացած
մարդը կարծես չի տեսնում այդ վախճա-
յունը, այդ ցնցատիկները, այդ մեղադրանք-
ները...

Վերջապէս երէկ ամիս 21-ին, ս.
Աստուածածնայ եկեղեցւոյ երեցփոխի
ընտրութիւնն էր նշանակուած: Այս եկե-
ղեցւոյ երեցփոխական հաջորդ շատ հին
է և կարելի է ասել «առասպելական»...
բայց ընտրութիւնը չկայացաւ, որովհե-
տե ամսաթիւ մօտ 500 ծխից—30 հո-
գի էլ չէին եկել: Այդպէս է մեր ընտ-
րութիւնները և ժողովները: Յետադե-
պէս ընտրութիւնը չկայացաւ, որովհե-
տե հարկաւոր եմ համարում այս մասին յի-
շուցել մեր քաղաքացիներին՝ Ս. Աստ-
ուծածնայ եկեղեցւոյ ծովային, որ և
թէ իրանց ձայնի նշանակութիւնը և
առհասարակ ընտրական սկզբունքը
խոսնակութեամբ յարգում են—այսպիսի
ընտրութիւններին անտարբերութեամբ
չվերաբերուեն՝ բացակայ գտնուելով ժո-
ղովից և բարձի թողի անելով իրանց
իրաւունքը, կարծես չյայտարարով անի-
թէ ինչ կրկին կրկին, ով կ'ընտրուի
կ'ընտրուի: Մեղանում 15 կամ 20 հո-
գով ընտրութիւն են անում այնտեղ,
որտեղ 200 կամ 300 մարդ պէտք է լի-
նի:

Ծանկալի է որ նոր ընտրելի երեցփո-
խը ետագրել հետ միասին ունենալու և
չնորճ խոտակ և կանոնաւոր հաշուեպա-
հաշիւին մտցնելու՝ եկեղեցական եկա-
մուտները և ծախսերը մէջ իսկ հին ե-
րեցփոխը յետագայ կըրճանայ կարճ մի-
ջոցում մեղ մանրամասն հաշիւ տալ:

Berberis L.

Այսօր, ապրիլի 18-ին, 12½ ժա-
մին Խոջիւղի գերեզմանատանը
Բազմաթիւ հոգեհոգաւոր կրկնապա-
րուի՝ նրա մահուան ութներորդ տա-
րեալը յիշելու առթիւ:

Խմբագրութիւնը շնորհակալու-
ի իմարտապետ Բազմաթիւ հոգեհոգա-
ւորի յոգեհոգաւոր—Le Mil-
lenaire de la Hongrie վերնագրով
պատկերազարդ վերջը, որ հրատա-
րուած է այս տարի հունիսի 1-ին
ցուցանակարկար կրկնապար-
կութեամբ Մօրիս Գիլլերիի խմբա-

գրութեամբ: Այդ գրքում նկարագրու-
եաւ է Հունիսիայի անցնալիս ու
ներկան ամեն կողմից: Ամեն մի գր-
քուն գրուած է առանձին մասնա-
գէտի ձևով: Հեղինակներն մէջ ա-
ռաջ են կալիս Մօրիս Ժօպիլի, Ար-
մինիուս Վամբերի, Միքայէլ Ժիլլի-
սկի, Եւգենիոս Բակոյի, Իսիդոր
Կանիկիի պէս նշանաւոր անձինք:
Հետադարձ թղթակցութեամբ հետ
կ'աշխատենք ըստ կարելւոյն ծանո-
թացնել «Արձագանք» ընթերցողին-
րին:

Մտացան «Revue de l'Orient
Chrétien» կ'իստիսկայ հանդիսի առա-
ջին եւամսեայ յաւելումը, որի մէջ
մտած են այն յօդուածները, ո-
րոնք իրանց միմեկին պատճառով
չեն կարողացել յայտարարել իրաւա-
ւոր հրատարակութեան մէջ: «Մեր
միակ նպատակն է», ասում է խմբ-
ագրութիւնը, «հաշտուի միմեկին
գործին»... միմեկին ասելով՝ նա
հասկանալու է ի հարկէ եկեղեցի-
նի միմեկին: Առաջին համարի մէջ
ուշագրութեամբ արժանի են մեզ հա-
մար ձևափոխական տարեկութիւնի
տարեկութիւնը և «Մի քանի գիտելիք
Քրիստոսի մասին» վերնագրով յօդ-
ուածները:

Այսօր՝ ապրիլի 28-ին, ոչ. 8. Օ.
հանկարծ իւր երկրորդ գերեզման
մար ներկայացնում է Պատարկիայի
«Օտարներ» կոմիտէին: Իւր առաջին
գերեզմանը ոչ. 8-ին համարի
կոմիտէին վրայ բաւական նպատա-
ւոր տպագրութիւն է լինել: Ուստի
պէտք է սպասել որ լինուի իր
տարեկութիւնը լինել կրկին:

ԻՄ ԱՆՉԵՆԱՅԸ ՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՆԵՐԿԱՅՈՒՆՆԵՐ
ՄԻՅ

Երբ պ. Ստեփաննանը առաջին ան-
գամ գրեց իւր «Գիտելիքներ» ստեղծ
էր պիւր, ոչ որ չէր կարող իրաւաբա-
շարժ, թէ մի քանի տարեկան հետ, նա
կըրէր մի շարք գրեցելի պիւրեր, ո-
րոնք պիւր գրեցելի հայտը բնութե
և աշխարհի մի գրեցելի տեսնելու հայ
թատրոնի գործունէութեան, որ նա
կարողանայ մընչ տեղական ուղիւ աշ-
խարհի նիւթական կողմից ապահովուած
բնութի հետ:

Պ. Ստեփաննանը ևս սկսում է իւր
թատրոնի հեղինակական գործունէու-
թեան մի քան օրը թէ իր և բնական
արհեստի պահանջները գրեցելի պիւր-
ով, որ այնուամենայնիւ պարզապէս
է իւր մէջ մի նոր և բնորոշ գաղափար,

այն է՝ մեր հին սերնդի այլանպակ
հետ ծանոթութիւնը և ձեռնարկներն
յիշատակելու և մարմնացնելու ինտելի-
գենտ, համալսարանական Գիտելիք
մարդկանի մէջ:

Ուստի առաջին տարեկանը բաւա-
կան է և զա աղայացի է, որ պ. Ստե-
փաննանը գրել է իւր «Մտածում» անուա-
նուած պիւրերն ոչ թէ նրա համար, որ
յոյ պիւր գրելու ձգտումն ցոյց տայ,
այլ գրել է մասնակցով, ուսումնասիրե-
լով իւր կարողացածին չափ մերեւելա-
յի կարգ ինտելիգենտների ինտելիգ, նը-
բանց փորձաշատութեան ձգտումը՝ ի-
րանց կենսին ապահովելու միակ
նպատակը, որին հասնելու համար խոր-
ատկում են այդ ձգտումների իրաւա-
բոյութեան ճանապարհին հանդիպող
բոլոր արգելքները, բոլոր բարոյական
սկզբունքները:

Երկրորդ գրեցելի շատ լաւ ու-
սումնասիրել է նաև նախապատկան գր-
քագիր Միքայէլ Ժօպիլի ընտար-
ները. նա փորձել է, զիստ այդ մօր
անասանուն սերը գէպի իւր գրականը
նա ուսումնասիրել այդ գրեցելիքը
և զիստ, թէ միշտ ինչ աստիճանի նա որ-
գիւր է, որ չնայելով անգամ իւր մեծ
որդու հրէշային վարժունքին, որով այդ
պարբերակ, անասանուն ինտելիգենտ
գրող արժեքները են իրաւունք մայ-
րական կենսատու կաթը, նա դարձեալ
չէ գաղափար սերը այդ հրէշացած գա-
ւալիկ և այսպէս է միայն յանդիմանում
նրան:

—Աստուծ քիչ հիշ, գին ու բախ-
տաւոր ըլիս, վառցոր քու մօր սիրտը
կ'ուզէ:

Ջգո՛ւմ էր, հասկանում էր այդ տմե-
նաներով մօր մօր քիչ և միջ գրեց-
մունքը, այն մօր, որի կաթը որդին փա-
ղի անհրաժեշտ է հանում, որին անպատկա-
ռական միջոցներով հարստացած ին-
տելիգենտ գաւալը դուրս է անում իւր
տանից և կ'ողորմում է ամբողջ ըն-
տանիքի գործունէութեան պահպանող
մի փոքրիկ աղբի, որ կապակ է հանդիմանա-
լու իւր Լուսին աղջկան:

Բաւական է ինչ համար, կրկնում եմ,
որ երկրորդ գրեցելի ինտելիգ նկա-
տել է մեր տարաբար կենսից այդ
կողմը, հասկանում է և ստեղծում, տես-
նելով, թէ ինչպէս նախապատկան մա-
քուր ընտանիքում ուսնում էր զինում նոր
սերնդի ձաքարակներն ու ձգտումներն
ընդ ծածկուած համալսարանական դիմա-
կի տակ: Պարզ է, որ պ. Ստեփաննանի
կողմից ցանկութեան կա պիւր վրայ
պատկերացնել մեր կենսի վրայ ու լաւ
կողմը:

Ինչ կ'անեն վրայ, թէ մի քան է
ցանկութեան ունենալ և այլ բան է՝ ի-
րականացնել այդ ցանկութեան:

Ջառ ճշմարտ է. պ. Ստեփաննանը
կարճէր մի գրեցելի պատկերի էսկիզ
զիւր, և ոչ թէ նկարել ամբողջապէս այդ
պատկերը իւր բոլոր գոյններով: Բայց թէ
չի սկսել իւր գիտելիքներու ապա-

րիկը գործունէութիւնը թոյլ է կ'սկսե-
րով:

Սա համարում եմ, որ եթէ պ. Ս-
տեփաննանը չպարզել ներքին իրան
իւր սկսած գործին, լընտելում ուսում-
նասիրել կենսին ու երազական դրամա-
տի գրականութիւնը, կարող է անշուշտ
մեծ օգուտ բերել աղբարկի հայ թա-
րանական բնին իւր գրեցելիքներով:

Ճանկալալով յայտարարել երկրա-
տարի հեղինակին իւր ընտրած հաւա-
պարհի վրայ, կարծում եմ, որ լաւ կը
լինէր, եթէ նա աղագրութեամբ լայն տար-
ժիքի թաքուած գործածելուց, որ
մի առանձին ոյժ կամ նշանակութիւն
չունի պիւրից գաղափարն արտայայտե-
լու համար:

Պ. Ստեփաննանը:
**
ՋԱՆԿԱՅ, (Բազմ. նախ.) 24 ապրիլի.
(Թղթակցութիւն «Արձագանք»):

Ինչպէս յայտնի է՝ տեղի պատահած
վրայուցումը և անվարկի գործի յան-
ցարկները դեռ ուսումնական են:
Անցիկ պատահած միւս օրը ընտելացան
երկու յանցարարներ, որոնք մասնակ-
ցում էին կողպուածներն մէկը հաւա-
րի բնէն, իսկ միւսը երա ինտելիգը,
որուն ուրեմն ինչպէս և չափարկներին
յանձնեցին, որ տանին Մալիան.
բայց նրա փոխանակ Մալիան տա-
նուր, ճանապարհին արձակուած են
յանցարարներին:

Չնայելով որ կողպուածներն մաս-
նակցում էին 10 մարդ, այդ 10-ն էլ
այժմ փախուտակներն են և ոչ մի-
կը նրանցից չէ ձերբակալուած: Ու-
ղարկուած 25 զաղախները իրրի
պատկով դիմապայք պէտք է վերադա-
նային և հետևին աւազակներին:
Գրաւոր Կարապետեանը ապրիլի 1-ին
լոր ժամանակ, անհրաժեշտ ուսուցի-
կէն գնելով բաւականին լինող գը-
նով, փոխանակ պատմի բնագիտա-
ական լաւ կամուրջն ապրիլի դար-
ձան կարապետեանը համար:

Այժմ լինողութիւնը ստացուեցաւ պ.
կատարակցապետին, որպէս Պարա-
կապետի վրայուցումն հաւաքուած լի-
նից պահանջուի կ'ստեղծուի ծա-
նայից ինչպէս, այն է 900 ուրը-
նի, որ աւագանիները կողպուածներին
նրանցից:

Մինչ ստանալը 25 զաղախները
կ'ընտան գիտելու իրրի գիտելու
կան ճնշում (Էկզիկուցիա): Պէտք
է ասած, որ լոր ժողովուրդը նի-
լաբար էր լի Էկզիկուցիային իտ-
կայն կ'ընտելուի այդ երկրութեանը
և պատմել կրտայ յանցարարներին ինչ-
պէս ճարկել է, այդ պատճառով էլ
Տնչից անցիկի միւս օր շատերը հա-
շտապարհ ձգիցին իրանց կանանցը
զկայի Պարապետեան:

և հաւատարմ են ըստ էութեան, բայց
գաղով իրանց կատարելու գիտելու մի
անագին տարբերութիւն կայ նրանց մէջ:
Սկզբնական մարդկանցը, զորք ունե-
նալով անվան միջոցին լինող մարդ-
կային բնութեան հետ, կ'ընտան էին
միայն ըստ կարելուց դարձնելու այդ
բնութիւնը, նրանց պատճառով միայն
պատարաւոր էր, նրանց գործը ոչ այլ
լինէր էր, բայց միայն հասարակ ու պարզ
ճշմարտութիւնները քարոզել և ամենա-
կարգի կանոններն առաջ Բայց երբ
մարդկութեան աշխարհը բացուեցան և նա
յաւառ գնաց, սկզբնական յայտնութիւն-
ներն անհրաժեշտ հանգիստացան: Մի-
այլ օրերին Յիսուսի օրերը յայտն
զիւր: Յիսուսից յետոյ եկաւ Մահալը,
մի նոր շրջան է մտնում. Մի կողմից
այդ յայտնութիւնը իւր պատմական գա-
ղափարն գիտել լինելով և աղագրուի
կրտայ կ'ընտան յառաջագիտութեան օ-
րերը տարածելով, չէ ուղում հաւատա-
ցնել մարդկութեան, թէ բարեկամը
այդ յառաջագիտութեան փոխան է
Մահալի կանոններին, քրիստոնէութեան
և միակերպութեան պիւր ընտելութիւն
նշու միայն մի յարաբերական եւ ժամա-
նակաւոր արժեք ունի, նա ուրիշ կրտայ
չէ հանաչում իրան: Միւս կողմից —
և պէտք է նկատել այս ինքնաբերական
աղբարկութեամբ մարդկութեան մէջ
մարդու մէջ չէ ամբողջութեամբ և անձնա-
կան չէ, նշուելու որ էին նախորդները:

Գիտելու արդէն, որ բարեկամի հա-
մար 19 թիւը մի աստուածային թիւն է
և կամ իրանց տեղով, միմեկին լինու
Այդ 19 թիւի մէջ, որ ստացուած է
անհիշ (կենդանու) բառից, մի տեսն-

Կուս և Արարս գետերը դուրս
են եկել իրանց երկրից, բայց դեռ
ևս ոչինչ լինաւ չեն պատճառել:

Մուգանի անապատի երեսի հե-
տադատութիւնն արդէն սկսուել է.
այնտեղ գնաց ինձնէր նաւարկին.
Իսկ գնումները, որոշումն ու երբ
Կուս և Արարս գետերի յանձնուած է
վերադառնալ Միլիթ-Սարգիսանին:

Ապրիլի 9-ին հաւաքի ընկելը
գնում է Երախի վրայ խոզարկի
լաւ տեղացի հարուստ բնակիչներից
մէկի տունը, որին մեղադրում էին
թէ իւր երկու որդեղ հետ միասին
մի խաւով է կողպուել:

Քննիչը հասնելով վրայ ժամի 5-
ին երկրպետին, նրա է մտնում տուն
իւր երկու չափարկներով և մի ծա-
նայով: հարստներից մէկը տեսնելով
քննիչին, կողպուած մտաբարի կողմը
չափիկ տան է կրտուել, իսկ միւս
հարստը նստում է մնացած կողմերի
վրայ, որպէս թէ քննիչը չտեսնի:

Քննիչը ժողով է ուղարկում որ մի
քանի կանայք գան, իրրի վրայ, որոշ
ներկայութեամբ պէտք է խոզար-
կի. գնելու մօտ էլ պահապան է
նշանակում ու ինքը գնում հետե-
ւալ տունը, որ 20 քալ հեռու էր
գնում ուսուցչու տանից, և ուր
պահած են լինում մնացած կո-
ղպուած իրերը: Տանտէրը շատ է
խոզարկում որ չկողպուել, բայց ըր-
նիչն ուղարկութիւն չի գործնում:

Մինչ քննիչը կ'ընկալուածուր,
յանցարարներն իրանց մերձակա-
նութիւնը ստանալի շարք են տալիս պա-
հապաններին, իսկ չափարկներից մէկին
էլ վրայ վրայ վրայուն են պատը-
ղաւորել, միւսը մի կրտայ փախուել է:

Քննիչն սկսում է համոզել որ հա-
պարտուեն, բայց նրա բոլոր ջանքերն
կորել են անցնում, հանդիմանողներն
չի կողպանում. տեսնելով որ իւր
կողմերին էլ վրայ է պատնում,
տարբեր միջոց մի կրտայ հեռանում
է, ձի նստում ու փախուել և այդպիսով
աղագրում իւր կենսը:

Նոյն տեղը, ուր այդ անցիկ է պա-
տահել, գնացին առանձին կողմը
գործող քննիչ Պրէսնիցին և դա-
տակալի պ. օլիտակներ: Հետադար-
քիւրն այն է, որ երբ հարցախոյր
են անում մտաբարի կողմը պահող
հարկին, նա բացատրում է, թէ ինչ
անպարճ լինելով, քննիչն ընդունել
է դաշտայն — աւագանի փոխարին:
Չկարողանալով են հայրը, երկու որ-
դին և մի հարստ:

Սէմէն:

ՄԱՐԻՆԻ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

* * Նաոր-Էդգին շահի ժառանգ-
ների մասին մամուլի մէջ տարբեր
կարծիքներ են երևում: «Սկիտ լրա-
դիրը պարսից արդիւններից քաղելով
շահի երկու որդեղ մասին հետեւան
է, որում: Մուգանի-Էդգինը՝

Հիսապէս է, չիա մօրեւանդ հոգե-
ւորականութեան ձեռքին գործի: Մաս-
նուց՝ Միքայէլ (Ջիլլի Սուլթան) ընդ-
հակառակը յայտնի է որպէս յառաջգի-
մութեան կուսակից, որպէս լաւ կառա-
վարէ, իրան բայց արդար գաղաւոր,
աղագրաների և նեղականների նեղուց, և
գլխաւորապէս լաւ գործ կազմակերպող:
Մօտ 50,000 հոգոց բաղկացած նրա
զորքը կազմակերպուած է եւրոպական
կարգով և դատարան է նրա յետեղ
կրկին ընկնել ժողովրդի մէջ նա մեծ
համակարգութիւն ունի:

«Ժողովուրդն սպասում է, որ նոր
թաղաւորն աղագրէ նրան կառավարու-
թեան բեմաճառից: Նրա կարծիքով
Մուգանիէն Էդգինը գաղաւորութիւն
չարտնակէ ներկայ ռեժիմը, այն ինչ
Մասնուց-Միքայէլ անուան հետ լաւա-
գոյն օրերէ նոր յայտն են կապուած»:

Բոլորովին ճակատելի է յայտնում
«Ս. Պետեր. Վերմոնտ» լրագիրը:
Դրա կարծիքով Մուգանի-Էդգինը
կատարելապէս

«Ջիլլի - Սուլթանի հակապատկան է.
ընտելութեամբ բարի, համեստ, շատ սիրե-
լի հոգեւորականութեամբ և ոչ պակաս
սիրելի ժողովրդին: Մտած է գրան ա-
ւելացնել, որ նա ինչպէս լաւում է, ան-
կեղծօրէն համակրում է Ռուսիային և
յայտնի նրանց պաշտպանութիւն
գտնել: Իսկապէս նա Անգլիային հաւատ
չէ ընծայում այն պատճառով, որ գա
առանց քաղաւոր իւր գիտականութիւն
է յայտնի գէպի նա և ըստ երեւութի
հեռու չէ նրա գաղափարութիւնը խանգա-
րելու մարցը:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Գ. ՊՈՒՄՅԱՆ Մտացանք իրականաց
աղագրել:—Լալում է թէ Գուգարմա-
դիր է հայազգի դոքտոր Զանգիանին
Ջէյթունի նախադասու շնանակի:
Փրանսիական դիպուտ Կամբոնի
շնորհաւոր է Միքայէլ շնանակի
առաջին ատմականը՝ ընդհանուր
աղագրաներով:

Մուգանի հիւանդութեան մասին
տարածուած լուրերն անհիմն են:

Կայրէից հաղորդում են «New-
York - Herald» լրագիրն. «Վալը
(ապրիլի 16-ին) քանիս լուրի մէջ
պէտք է տեղի ունենայ այն հայի
մահուան պատիժը, որ մի լինուր

առտուածութեան եօթ ստորգիծները
կամ յատկութիւնները: Գրանք են՝ գո-
րծութիւն, իշխանութիւն, կամք, գոր-
ծողութիւն, զինում, փառք և յայտ-
նութիւն: Աստուած ունի և ուրիշ ան-
թիւ յատկութիւններ, բայց ներկայ աշ-
խարհին տեսնելով միայն այդ եօթն է
գործ գրել: Աստուծոյ եօթն տարբերու-
թեանց կրկնակ երկրորդ—ստեղծ ու գի-
ւթ—ստեղծում է միւսը և նիւթ. որպէս
խօսքը՝ նրանք զուտ ինչպէս աս-
տուականներն աղբիւր են. որպէս տառեր,
այսինքն՝ գծերը ամեն տեսակի գաղա-
պութիւն ձեւակերպող նշաններ, նրանք
աղբիւր են ամեն տեսակի ձեւերի, ա-
ռանց որոշող նիւթը բնու գոյութիւն չու-
նի: Մեծ մի առաջին սրբապետ թիւ—
7: Բարեկեցիկ աշխարհ ևս աւելի սրբապետ
է մի որդ թիւ, և գա է 19: Իսկապէս
բոլոր գոյարար նշաններից վեր պէտք է
գտնել չիւր (կենդանի) բառը, որովհետեւ
կենդան է եօթն գործութեանց բուն աղ-
բիւրն ու արդիւնները: Արդ արարական Տ
տառի թեւական նշանը 8 է, իսկ ի-նչի
10. Գրա վրայ աւելցնելով 1, որ ու
տառի նշանակ է աշիւ (կենսատու)
բառով, կրտապետը 19: Բազմ Տեւա-
ցնում է, թէ 19 նոյն իսկ Աստուծոյ
թեւական արտայայտութիւնն է, Եւր
մասին տարբերակ չէ կարելի, եթէ ի
նկատել աստուծի, որ Գուգարմա միակ,
այսինքն Աստուած ասելու համար գործ
է ամում Վահր բառը, որից աւելի
փառն անուն կրտապետը չէ կարող տալ
պիւրերի Երախին, և թէ այդ բառի
թեւական յայտարարն է 19 է. (Գ=8,
ա=1, Տ=8, ոչ=1): Գաղ է ուրեմն,
որ 19 թիւը նշանակում է միակ կեն-<

գինուր էր սպանել: Այդ առիթով ցուցանելով վախճանը, խղիւր խղիւր-րեց, որ հարկաւոր գէպը ունեւոր-վական գործերն օգնեն ռազմական-թանկ: Համաձայն այդ խնդրի՝ բանտի դռներն փակեցին անգլիա-կան զորքերին կրօնական: Պալա-տում 60-ից անկի հեռագիրը և մի բազմաթիւ խնդիր էր ստացա-ւած, որոնցով խնդրում են ներու-մըն չեղարկել հային: Հայի համար ներումն աղերսող խնդիրն ի միջի այլոց մասնակցեց բանկիր Օուսլյու-կին: Այդ խնդիրը ներկայացրեց խղիւ-րեց, որ անգլիական զորքերին չե-ղարկելու մի պատգամաւորութիւն, որ կազմուած էր եւրոպացի և եգիպ-տացի միջամեծներով: Սպանութիւ-նը կատարուել է հետեւեւ կերպով՝ հայը լսել է, թէ ինչպէս մէկ լուրը պարծնում է Ստանուլ կատարած գաղտնութիւններով: Մի շարքից յետոյ հայը ծանօթանում է այդ լուրերի հետ, նրան իւր տուն հրա-կիրում և սպանում այսպէս, այդ պատճառով դատարանը նրան հա-նձան դատաւարանի և անգլիական իւրիսխոստութեան սեփական Սիւր-ընդունելով որեւէ մեղադրութիւն չար-տախիթ: 2000 քրիստոնեաների ստորագրութիւն է կրում այն լուր-ը, որ ներկայացրած է յօգուտ հայի:

«The Times»-ի յատուկ լրագրա-կիցը 4. Պոլսից հեռագրում է ամ-սոյս 15, թէ Տաշկանտանի հասարա-կային գործերում կատարեալ դատար-է տեղի գտել: Նախարարների ժո-ղովն էլ այդ պատճառով չէ ուղարկ-ւած կամ չէ կարող էր բան անել: Սա-կան յոյս կայ որ շուտով այդ լուր-ը լուրջ կը լինի: Նորից հաստատու-ւած լուրերն այս օրերս ճիշդ տեղե-կութիւններն պիտի ստանան վերջին-նիկաւոր եղբայր վրայ պատահած բռնի խաղաղամասն գէպերի մասին և այդ առթիւ խիստ ազգայնաբա-րութիւններ անեն Բ. Գրան. ազգաբա-րութիւնն պիտի անեն նմանապէս և այն կատարածներն մասին, որոնք տեղ-տեղ գործուել են խաղաղամասն մի-ջոցին՝ նոյն խաղաղամասն պաշ-տօնականներն յայտարարութեամբ:

Մեծ վերջին այս երկուք բանա-ւոր պատմական տուտ գիտականե-րի յայտարարին Զէյթունի նկատմամբ, մի անորոշ խոստումն անելով, թէ ծագած դժուարութիւններն այս օ-րերս մի բաւարար լուծումն կը լուծ-ւեն:

Հիւպատոս Գիւնթերը երկէ վե-րադարձուել էր Պոլսից, ուր մտացել էր մօտ եօթն ամիս: Նա ճիշտ տե-ղեկութիւններ է տալիս այդ նա-հանքի հասարակային և անտեսական վիճակի մասին, ուր ամենուրեք ու արեւմտեք մի քանի ժամանակ առաջ գրեթէ բոլորակաւ հայերին էին պատկանում, մինչ տախիթ թէ նահանգում և թէ ընդամենը թիւ-րքերին: Վաճառականներն ու արհես-տաւորներն այժմ ոչ միայն անա-կազմ են, այլ և այնպէս լիարժեք, որ անկարող են նորից սկսել որ և գործը: Այս պատճառով հողատերերի դաշտերն էլ անմշակ են մնում և նրանց անշարժ կայքերը՝ խառնութի-ւններ, շտեմարաններն ու պահեստնե-րը բնաւ վարձող չեն գտնում: Ամ-բողջ անտեսական դրութիւնը կազ-մաւորուած է և շուտափոյթ բարե-լուծման մասին յոյս չկայ:

«Ռուսաց գործակալութիւնը հե-ռագրում է Լոնդոնից:—«Times»-ին 4. Պոլսից հեռագրում են, թէ Զահի սպանութիւնը սուլթանին օտարակ-երկրէ մէջ է գցել: Լրագրիւններն արդիւնաւոր է խօսել այդ մասին:

Թիւրքիայի նոյն ժամանակ հայաբա-րում են, թէ Ռուսիան և Թիւրքիան ընդունել են նոր շահին, որ Թիւ-րան կը լինի 10 օրից յետոյ:

ԲԱՆԱԲԱՆԱԿԱՆ
ՍՈՒՋԻՐԻՐԻ ԶԵՐԸ
Ինչպէս յայտնի է մեր բնիկները-ն, Մեծ Բրիտանիայի առաջին

նախարար լորդ Սոլսբերիին Prime-rose League-ի ընդհանուր ժո-ղովում քաղաքական նշանաւոր ճառ խօսել: Ճառի բովանդակութիւնը կազմում են Տրանսվանի, հայկական և եգիպտական խնդիրները:

Ճառի այն մասը, որ Տրանսվա-նիային է վերաբերում, յայտնի է հեռա-գրական տեղեկութիւնից գրեթէ ամ-բողջութեամբ, երկրորդ կէտը հայկա-կան խնդրին էր վերաբերում:

«Ես կարծում եմ, առաջ Սոլսբե-րին, որ հայաստանում կատարուած նախնորհքի պատճառաւորութեան լու-րը չպէտք է անձնապէս սուլթա-նի վրայ ընկնի: Այդ կտորածները ցեղերի կրօնների միջման արդիւնք են և սովորաբար տեղի են ունե-նում լուրջ կառավարութեանց մէջ: Այդպիսի կառավարութեան վրայ ազդել կարելի է երկու միջոցով. ա-ռաջին միջոցն այն է, որ այդպիսի կառավարութեան առաջնորդ և ե-րրորդական պետութեանց պահանջը, որի իշխանութիւնը նա միշտ խոս-տովանել է, երկրորդը համոզելն է: Միակէտքով, որ ստացել է ներկայ կառավարութիւնին իւր նախորդից, որ քաղաքականութեան միջոցով կը շարունակել, համոզելն էր. և նախարարութիւնը գործարար է այդ պատճառով միջոցը, որան այդ հարաւոր է եղել: Այդ վարձու-քի միակ հետեւանքն այն եղաւ, որ գրգռուեցան վայրենի կրքերը նը-րանց, որոնք երկուք են կրում, թէ իրանց կրօնի և ցեղի գերազանց-թիւնը վտանգ է ենթարկւում: Այս-պիսով, անյոյական կառավարութիւ-նը իւր վարձուքով՝ ակամայ առաջ բերաւ շատ սոսկալի դէպքեր: Այս-պէս է լորդ Սոլսբերիի կառավարու-թեան լուրջ ծառանդութիւնը:

Գալով եգիպտական խնդրին և դժուարեան արշաւանքին, մարբիդ առաջ մօտաւորապէս հետեւեալը.

«Գիւնթերն արշաւանքի կարեւ-րութեան վերաբերեալ կարծիքները Անգլիայում շատ չեն տարբերու-ման արժանացրել. այն ինչ արտասահմա-նում խոսող դատաւարանցիկն այդ արշաւանքը, ենթադրելով թէ դա լոկ մի պատուական է եգիպտոսում եր-կար մնալու համար: Ես կարծում եմ, որ այդ միջոցներն իրաւունք չէ:

«Եգիպտոսի վերաբերեալ ինչ պա-րտաւորութիւններ էլ ունենալիք, ինչ վիճել էլ ստանալ այդ բաղ-խիւրը, ինչ համար միշտ անվիճե-լի է եղել, որ նախքան մեր միտա-լից հրաժարուիլը, եթէ հարկաւոր է այդ, մենք պարտաւոր ենք ազատել եգիպտոսն այն վտանգներից, որոնց նա սկսել է ենթարկուել մեր գրաւ-ման շրջանում:

«Եթէ ներկայումս հեռանալիք Ե-գիպտոսից, մենք վերադարձած կը լինենք ոչ այնպէս, ինչպէս ստա-ցել ենք, այլ աւելի լաւ պայմաննե-րի մէջ (ծախսաւորութիւններ): Բայց երբ մենք գրաւեցինք այդ երկիրը, նա երկու անգամ աւելի ընդարձակ տարածութիւն ուներ, քան ներկա-յում: Երկրի գրեթէ կէսն ընկել է մի դիւական իշխանութեան ձեռքի տակ: Մի թէ մենք կարող ենք առել, թէ կատարել ենք մեր յանձն առած պարտաւորութիւնը, եթէ մեզ հաւա-տացած գահն էլ կըստ կը լինենք նրան վիճակուած սոսկալի դրութեան մէջ:

«Պալմէ ու մենք պէտք է եգիպ-տոսին վերադարձնենք նոր նախ-կին սահմանները. կարելի է տարի-ներ կանցնելին, մինչև մենք վերջնա-կանապէս կը կատարենք մեր պարտ-քը, բայց անվիճելի է, որ մեզ և խաղաղացող սպանող գերիշնիւնի յարձակողական շարժումը մեծ ազդե-ցութիւն ունեցաւ մեր որոշման վը-րայ: Ինչ ուղղում են՝ առեւ, բայց մենք այնպիսի բան չենք արել, որ հակառակ լինէր մեր յանձն առած պարտաւորութեանը: Ընդհակառակը՝ մենք կատարել ենք մեր պարտաւո-րութեան հիմնական և անհրաժեշտ մասերից մէկը, և միայն այն մասնա-նակ, որ եգիպտոսը կրտսեանայ իւր նախկին սահմանները, կարելի կը լի-նի առել, թէ ազդեցութեան շրջանն անդաման օդում է տուել երկրի ժողովրդին:

«Ժմ խօսքերի մէջ գէպի հարաւ ան-յապաղ արշաւանք կամ պատերազ-մական գործերի վերաբերեալ ցուց-մունքների գտնաւորութիւններ մի որո-նէք: Այդ իմ գործը չէ, ես միայն ուղղում էի բացատրել, որ մեր ձեռ-նարկած միջոցներով լրանում են և կառավարութիւնը մեր պարտա-ւորութիւնները:

Մարբիդ Սոլսբերիի ճառի այդ մասը խիստ ծանր տպաւորութիւն է թողել Փրանսիայում:

Լորդեր են պարտում, թէ պահա-նորական նախարարութեան մէջ նը-շանաւոր փոփոխութիւններ են կա-տարուելու: Դեռ մի քանի ամիս ա-ռաջ լուրով էր թէ Սոլսբերիին իւր՝ որպէս նախարարապետի և արտաքին գործոց նախարարի՝ ստանձնած պարտականութիւնները կատարելու համար ֆիլիսթինական բաւականաչափ ոյժ չէ գտնւում իւր մէջ: Այժմ նորից լուրով են նոյն լուրերը, «Speaker» լրագիրը յայտնում է, թէ մօտ ապա-կայում սպասվում է Սոլսբերիի հրա-ժարակարգ: Լրագիրը ենթադրում է որ նախարարապետի պաշտօնը կը տանձնէ Բալֆուրը, որ պէրուլին կը կրտսեանայ և յօդուրի պալատը կը տե-ղափոխուի: Արտաքին գործոց նա-խարարի պաշտօնը, իսկ համալսերի պալատի աւագը Զիմերլէնը կը լինի:

Պահպանողական լիբերալներն այդ առթիւ ոչինչ չեն հարցրում: Չառ հաւանական է, որ մարբիդ Սոլսբե-րին արտաքին գործոց նախարարու-թեան պաշտօնը մի ուրիշին յանձնէ: Բայց ինչպէս կը լինի և Զիմերլէնին՝ ինչո՞ք թէ նա կը կամայնալ ներկայ քաղաքական բարդ հանգամանքի մէջ լինելու՝ առաջին նախարարի պաշ-տօնն ու հեռանալ ապագայից, այդ անհաւանական է:

ԱՐԶԱՆԳԻՆԵՐ
«ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՀԵՌԱՎՐԱՅԻՆ» ԳՈՐ
ԵՄԿԱՆՈՒԹԻՒՆԻՅՑ
Ապրիլի 25-ից.

ԹԵՅՐԱՆ.—Հանք սպանութեան լուրը Պարսկաստանի մի քանի կող-մերում անկարգութիւններ առաջ բերաւ: Փարսիստանում գլխավոր փշաղի են հեռագրական գծերը: Գարսիստանի կողպետներ գէպեր են եղել: Սակայն ընդհանրապէս երկրին անգործ է: Լուրը գէպերի վտանգ չկայ:

ԳՆՏԻՐԻ.—Պաշտօնական տեղե-կութիւնից երևում է, որ խաղաղան-գործերը յաջողութեամբ մտել են Անգլիայի և ազատել բերդապան դու-րը:

ԱՆԴՐԱՆԳԻՆԵՐ.—Խօսքերն օտա-րական է:

ՕԴԵՍՍԱ.—Ապրիլի 24-ին Ալեք-սանդրիայից վերադարձան և Պետեր-բուրգ են գնում: «Պարսիք» լրագ-րիւրը և այդ բաժանմունքի հինգ սանիտարները, որ ձերբաշտու-մ են ուղարկուած:

Ապրիլի 26-ից.

Կ. ՊՈԼԻՍ.—Ապրիլի 25-ին սուլ-թանի ընդունեցողութեան գիտական-Վալը դեսպանն Օդեսսա է մեկնում: Միևնոյն օրը Օդեսսա և Մոսկուա է գնում թէպաղարութեան հանդէսների համար լիբերալ պատգամաւորու-թիւնը, որի մէջ մտնում են Զիա-վաշան, Կոստակի և Գեդիկին, Կարա-թէղդրի Լիֆլիդին, զօրապետ Փալ-ֆաշան, պալատական քարտուղար Փալիբէ և երկու աղետաւոր, նոյն-պէս պատգամաւորութիւններ տե-ղափոխական պարտիքեր, երեսուցի, Անտիոքի և Ալեքսանդրիայի պատրի-արքութեանց կողմից:

Ճամանակաւոր ինքնագիր՝
ՓԻՆԴՊՈՍ ԶԵՐԿԱՆԵՆ
Հրատարակելը՝
ՍԵՐՈՒՆ ԶԵՐԿԱՆԵՆ
ՏԵՂԵԿ ԵՎ ԱՍՏՈՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՌՈՐ ՀԻՒՆԴԱՆԵՐԻՅՑ
Բ. ՆԵՐՍԻՍԻԱՆԻ
(Կուկա, Վարդգիս արձանի հանդէպ)

Հիւանդներին ընդունում են ամեն-օր, բացի կիրակի օրերից.

ԱՌԱՐՈՏԵՆԵՐԸ
Բ. Ա. ՆԱԽԱՐԱՐԵԱՆ—11—12 ժ. վերաբերութեան, սիֆիլիսի և վնասու-կան հիւանդութիւններ:

Կ. Մ. ԶԻՆԴԱՆԵՆ—9—10 ժ. աչքի, ներքին և ներարգային հ.

Կին-բժիշկ Ա. Ի. ԳՈՐԿԱՆԵՎԱՆ. ԲՈՒ-ԳԵՆԿՈ—11—12 ժ. կանանց և երեխա-յոց համար:

Ի. Փ. ՊՐՈՏԵՍԵՆԿ—12—1 ժ. ա-կանցի, կոկորդի, քիթի և կրծքի հ. եր-կուշարթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ:

Ա. Մ. ՓՈՒԴԻՆԵՆ—12—1 ժ. ներ-քին, երեխայոց և ներարգային հ. երե-քշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ:

Ա. Պ. ԿԱՐԱՆԵՆԵՆ—1—11/2 ժ. ներ-քին և երեխայոց հ.

ԵՐԵՎԱՆԵՐԸ
Ի. Փ. ՊՐՈՏԵՍԵՆԿ—5—6 ժ. երե-քշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ:

Ա. Մ. ՓՈՒԴԻՆԵՆ—5—6 ժ. երե-քշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ:

Ա. Գ. ԳՈՐԿԱՆ—6—7 ժ. սիֆիլիսի, մէկի և սեռական օրգանների ներքին և արտին:

Ա. Գ. ԳՈՐԿԱՆ քիմիա-տեղադրու-կան հետազոտութիւն է անում մէկի, իւրի, արեւնի, կաթի և այլն:

Վճար 50 Կ. Համալսարանի (կոստի-կոնդի) օգնականի համար ստանձնի:

Հիւանդանոցի վերադաստէ՝
Բժշկապետ ՆԱԽԱՐԱՐԵԱՆ:

ՎԻՐՏԻՈՒԹՅՈՒՆ ՀԻՒՆԱԳԵՆՈՑ
Մշտական մասնակցների բաժնով
ԴՕԲՏ. Ի. Մ. ՄԱՐԿՈՉԱՌԿԻ
(ՆԱԽԱՐԱՐ ԳՈՐԿԱՆ ԿԱՐԱՆԵՆԵՆ)
Սոյալի, Վարդգիսի և Գորգիլի
փողոցների անկիւն № 9 և 13.
(ՏԵՂԵԿ ԵՎ ՆՅՑ)

Հիւանդներին ընդունելութիւնն ամեն-օր:

Ի. Մ. ՄԱՐԿՈՉԱՌԿ, ժամը 10—12
վնասական և սիֆիլիսի հիւանդութիւն-ների:

Ի. Պ. ՊՐՈՏԵՆԿ, ժամը 1—2 վերա-բերական և մէկի հիւանդութիւնների (երեքշաբթի, հինգշ. և շաբաթ օրերը):

Ա. Մ. ԱՆԴՐԱՆԵՆ, ժամը 12 1/2—2, ներքին և ջրային հիւանդութիւնների (երեքշ. հինգշ. շաբաթ և կիրակի օրերը):

Ֆ. Ի. ԳՐԵԿԱՆԵՆ, ժամը 12 1/2—1 1/2 ջրային հիւանդութիւնների (երեքշ. չո-րեքշ. և ուրբաթ օրերը):

Ն. Վ. ՊՐՈՏԵՆԿ, ժամը 1—2, վե-րաբերական և մէկի հիւանդութիւնների (մեկի և ուրբաթ օրերը):

Ի. Մ. ՊՐՈՏԵՆԿ, ժամը 12 1/2—1 1/2, ներքին հիւանդութիւնների (երեքշաբ-թի, հինգշ. և ուրբաթ օրերը):

Ա. Ա. ՆԱԽԱՐԱՐԵԱՆ, ժամը 1—2, կա-նանց և մանկաբանական հիւանդների (երեքշ. չորեքշ. և ուրբաթ օրերը):

ԱՌԱՐՈՏԵՆԵՐԸ, ժամը 2—3, մանկա-բանութիւն և կանանց հիւանդութեանց:

Բ. Ի. ՊՐՈՏԵՆԿ և Ա. Ա. ԱՆԴՐԱՆԵՆ, մանկաբանական քիմիական և բա-կտերիոլոգիական հետազոտութիւններ են կատարում հետազոտութիւն մէկը, խո-րի և արեւնի:

Հիւանդների ցանկութեամբ համա-խորհուրդ է լինում: Բուժարանում կան բաժանմունքներ — մարմնամաքողական — մասնագիտական:

Խորհրդի համար վճար է ՄԻ ՌՈՒՄԻ: Աղքատներին համար 2 ԲԻ է, Համա-խորհուրդների, անդամատեղիներ, մասնագիտական, մասնական մասնակալի, երե-քաւականութեան, լոգարանի և ցնցողի համար առանձին համաձայնութիւն պէտք է կայացնել:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՆԵՐԸ
ԿԱՐ ՈՒ ՉԵՒԻ ԴՊՐՈՑ
ԹԵՅՐԱՆԻ ՓԱՐԵՆԻՍ ԵՄԿԱՆԵՆ և սովորու-թեանց 15 օրեր է, իսկ կարելի հետ միա-սին 25 օրերով: Ապրիլից փողոցային եմ մի-այն: Ընդունում են պատգամաւոր կանանց և ե-րեքշաբթի օրերին: Այլին Միևնոյն փողոցային և ներքին փողոցների, նոր տուն միկլիկիւն № 81, վերին խոր: Գուրը ներքին փողո-ցից է, ձախկողման գանգալ:

Լ. ՈՂՈՍ ԵՎ ԱՆԵՆ
ՅՈՒՆ. ԿՈՍՏԱՆԵՆԵՆ
«ՆԵՐՍԻՍԻԱՆԻ ԼԵԳԵՆԻԱՆԵՐԻՅՑ»
ԳԵՆԵՆ է 30 Կ.

Ճանկացողները պէտք է դիմեն Թիֆլիզի գրադատաւորներին կամ Ալեքսանդր քաղաքի Խաղաղական գրադատաւորներին:

Պարակի, մայիսի 12-ին, Թիֆլիզի քաղաքային խորհրդի գահինում կը-կայանայ Թիֆլիզի քաղաքային միջոցներով պահուող պարտքերի չարա-աշակերտներին օժանդակող ընկերութեան անդամների:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԸ
Ժողովի գրադանց առարկաներն են. 1) 1895 թուականի հաշուի բնու-թիւնը և վաւերացումն: 2) Ընտրութիւններ — նախագահի, կարգաւորի յանձնաժողովի երեք անդամների, քարտուղարի և գանձապահի: Ժողովը կը կազմուի առաւօտեան ժամը 11-ին: (3—1)

«ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆԱՐԱՆՈՑՈՒՄ» (ԹԻՖԼԻԶ)
ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ ՀԵՏԵՆԵԱՆ ՆՈՐ ԳՐԱՐԵՐԸ.
Առաքելական յաջորդ Հայաստանաց սուրբ եկեղեցւոյ Գ. և Ե. դարու էջ.
1895 թ. գինն է 10
Երուսաղէմ Խաչատուրի մրտնջնիւն, Այ. 1896 թ. գինն է 40
Երզրան Զայի ցաւալի վիճակի Գարնի երգերի մէջ—Մ. 1896 թ. գ. 1
Գորգիլի Ա. Գանապետի երեխաները Թիֆլ. 1896 թ. գ. 15
Ազմայ մարդասպան Թիֆլ. 1896 թ. գ. 15
Անեղից Տոգորդ (Գարմի-Տոգոր) բոս 2. Գարմիլի, Կոստանցի փո-խադրեց Լ. Միկի-Ազմայան. Թ. 1896 թ. գինն է 50
Հանթ Գրեգորի վէպ, Թ. 1898 թ. գինն է 50
Փառապանակ Ա. Տարախի յիշգրտութիւններ (պատմութեան, պատկերներ կայն) Թիֆլիզ գինն է 20
Մանկական լոտո հայերէն, Կոստանցի և վրացերէն հր. իշխ. Մ. Փոստ-նանի գինն է 1 20
Ալիշան Հ. Ղ. Հին հաւատք կամ հեթան. կրօնը հայոց Վ. 1895 թ. գ. 1 50
Առաւել Հայ, Գառն. եկեղեցւոյ և վանքից եղիպատի, Վ. 1895 թ. 25
Առաւել Գ., Հաչախուր դերասան, Գրեգորիալ և Եկեմ. հ. Գ. Վ. 1896 թ. 1 50
Երուսաղէմի Մ. Կայ. Արքեպի, Բագր. 1896 թ. 1 50
Բարսեղի օր. Մարգարիտ, Լուգովիկոն Վան Բեթ-Տոգոր, Թիֆլ. 1896 թ. 25
Գորգիլի Ա. Գրանիլուսից Հայոց մարտապիտակ կամ նկարագիր Կեր-լա Հայաբարեկ, Վ. 1896 թ. գինն է 1 80
Գրեգորի Գր. Բան, Սոխակ Հայաստանի, ազգային լիաւատար երգա-բան, հատոր Ա. չորրորդ տպագր., Սոխակ. 1895 թ. 1 20
Գուրգիլի Ա. Վ. Գրեգոր, Գրեգորի Կրիկի, Գրեգ. 1894 թ. 2
Երկու վէպի, I Վեթ. II Հիւանդապահ աղիւղ, Թ. 1896 թ. գինն է 5
Հարաւանակ Ա. Գ., Ուսումնասիրութիւնը հայ լեզուի և մատենագրու-թեան յարեմուտ, Վնեսի, 1895 թ. 1 50
Թուրանի Ա. Իշխ. հրատարակ., Գարմիզ գրաւ, Թիֆլիզ, 1896 թ. 20
Երեք կատակ պատմութիւն, Թիֆլիզ, 1896 թ. 20
Լաւայան եր., Ազգաբանական հանէս կիսանկար պ., Ա. Մ. Ա. Գ. 1896 թ. 2
Առաւել, գրական հանդէս 1896 թ. գինն է 2
Լուսնայ, Գրեգորի քննարկ, վէպ Թիֆլիզի կեանքից, Թիֆլիզ, 1895 թ. 60
Յերեմիէի Գ., Մարգ-Ալիւ, պատկերագրող, Թիֆլիզ, 1895 թ. 20
Կոստանցի Ա. Գ., Նոր ժողովածու, Գ. Կրակ, միջնադարեան հայոց տարե-ր և օտարները, Թիֆլիզ, 1968 թ. 20
« 3. Չերակի լեզուական և ժողովրդական կեանքից, Ա. 1896 թ. 30
Գորգիլի Ա. Գրանիլուսից, Գրեգորի, Թիֆլիզ, 1896 թ. 15
Գրեգորի երեխաները, Թիֆլիզ, 1896 թ. 15
Կուրգիլի Ա. Գրանիլուսից, Թիֆլիզ, 1896 թ. 10
Կարգ Գարգիլուսի Հայոց պատմութիւնը և Վահան Մամիկոնիանի գրած թուղթ, Թարգմ. Մ. Բ. Տէր-Գրեգորիանց, Ա. 1895 թ. 80
Մարգարիտ Գրանիլուսի, Երուսաղ. վէպ, Թիֆլիզ, 1895 թ. 40
Մարգարիտ, Ուղեւորութիւն Սարատով, Թ. Գ. Վ. Գրեգորիանց Վ. 1895 թ. 75
Պէլլիքի Ա. Մ